

ניגון נשים

ע"ש אסתר סטולמן

בית-מדרש לנשים דתיות וחילוניות
במדרשה באורנים

המדרשה
מרכז חינוכי להתחדשות החיים היהודיים בישראל באורנים

מנהיגות משותפת כמודל

דברים מאת הדס רון-זריז, קיבוץ יפעת, מנחת 'יוצרות ניגון'
מתוך כנס יידי המדרשה (25.11.10) שעסק במנהיגות

...אני הולכת לדבר על 3 אנשים, יריב בן אהרון, מוקי צור ואביבה זמיר. כל אחד ואחת מהם הוא או היא מנהיג בפני עצמו, שעשו ופעלו בעולם לפני ואחרי התקופה שאדבר עליה, ואילו אני רוצה להתמקד דווקא במפגש ביניהם, במנהיגות המשותפת שלהם וביצירה שיצרו ביחד. השותפות של השלישייה הזו נוצרה בשלהי שנות ה-70 ותחילת שנות ה-80. היצירה המשותפת שלהם הייתה הסדנה הבינתחומית באפעל, שהייתה כור ההיתוך של רבים מאיתנו והיוותה השראה לבניית המדרשה, להתחדשות יהודית פלורליסטית ולפרויקטים חינוכיים רבים, כולל מכינת רבין, קהילות צעירים, שדמות ואף החוג לחינוך חברתי קהילתי באורנים מושפע מהם. שלושתם היו מחנכים ופגשו לפני הסדנה אנשים צעירים רבים. כל אחד מהם חווה במפגשים האלה את הריק והחיפוש של צעירים אחר משמעות ואת תחושת אובדן הדרך. זו הייתה תקופה של שבר גדול בחברה הישראלית ובפרט בתנועה הקיבוצית. יריב, מוקי ואביבה הכירו הכרות שטחית בלבד זה את זה. הם לא עבדו ביחד לפני הסדנה. שלושתם חברו יחדיו ליצור סדנה למנהיגות צעירים בקיבוצים; סדנה בין-תחומית לצעירים מחפשי דרך, שתשלב את היהדות וארון הספרים היהודי עם ההגות החלוצית הציונית ועם העבודה הקבוצתית והפסיכולוגיה ההומניסטית.

מה היה בה, במנהיגות של השלישייה הזאת?

ראשית היה להם האומץ להיכנס למסע משותף, למרות שלא היו מאוד קרובים. ההחלטה הייתה שלכל אחד יש תחום - יריב על היהדות, מוקי על החלוציות ואביבה על העבודה הקבוצתית, אבל הם שלושתם שותפים לאורך כל הסדנה. ההחלטה להשתתף זה בפרקו של זה הייתה הכרעה, שבסדנה הזו כל אחד ואחת הוא גם מלמד וגם לומד, עמדה ששלושתם הביאו למפגש עם הצעירים. השותפות הייתה זה עם זה אבל גם איתנו. לומדים ביחד, בעומק. מהזווית שלי אז - צעירה בת 21, רכזת הדרכה בחטיבת בני הקיבוצים - הרגשתי אבודה בין הסיסמאות שנדרשתי להגיד. מצאתי את עצמי בריק מוחלט, כל מה שעוד הצלחתי להגיד בתקופת התיכון אבד לי. כשהגעתי לסדנה הרגשתי שמצאתי בית. גיליתי שהמקורות היהודיים רלוונטיים לחיי, שאנשי העלייה השנייה והשלישית הרגישו דברים דומים לרגשותיי, ושהעבודה הקבוצתית מאפשרת לי לגלות את הקול הייחודי שלי בין כל הקולות, ביחד עם החוויה הקבוצתית והרצון ליצור משמעות ולפעול ביחד בעולם. היה ברור שכוחה וקסמה של הסדנה הוא בשילוב בין התחומים.

ומה היו השלישייה הזאת עבורי?

קודם כל הם היו שלישייה. גם אם אהבתי יותר שיעור זה או אחר, או נמשכתי לעבודה הקבוצתית, הרי שהמשמעות הייתה בחיבור, בשילוב. הייתה ידיעה והבנה עמוקה שהתוכן החלוצי והתביעה לאחריות חברתית מחוברים לארון הספרים היהודי, והעבודה הקבוצתית העמיקה את השפה ואפשרה לעסוק ברלוונטי לחיי. המנחים של הסדנה היו שותפים איתנו בגילוי. הם התרגשו כמונו מהלימוד, מהשיחות ומהעבודה הקבוצתית. היה הומור וקשר וקרבה בין המנחים, אך אפשר היה להרגיש גם שיש עימותים, תחרות ושוני בין השקפות. מיוחדת המנהיגות הזו בכך שלמרות שהיו שם שלושה מנהיגים, שלושה אנשים חזקים עם אג'נדה, ולמרות שאפשר היה לזהות את השונות, הרי שהיה ברור שיש פה יצירה משותפת, שיש צורך בשלושתם. זה נתן דוגמה לעשייה משותפת, והיה ברור שהם צומחים ומשתנים כתוצאה מהעבודה המשותפת וכל אחד מהם השתנה ונוספו לו חלקים משותפים בעקבות העשייה הזו. שלושתם יצאו מהסדנאות, שנמשכו כעשור, חברים קרובים ובאהבה גדולה, וזה לא מובן מאליו. המנהיגות המשותפת הזו השפיעה על חיים של רבים, עד כדי כך שלא מעט תיארו את הסדנה כחוויה מכוננת ששינתה את חייהם בכל המובנים.

ניגון נשים

ע"ש אסתר סטולמן
בית-מדרש לנשים דתיות וחילונית
במדרשה באורנים

המדרשה
מרכז חינוכי להתחדשות החיים היהודיים בישראל
באורנים

אז במרחק השנים, מה למדתי מהם על מנהיגות?

בדרך כלל כשמדברים על מנהיג - לרוב זה על מנהיג ולא מנהיגה - מדברים על אדם אחד, מדברים על התכונות שלו, על היכולות שלו להוביל ועל מה אפשר ללמוד ממנו ואיך אפשר להיות כמותו. אני למדתי דרך יריב, מוקי ואביבה על מנהיגות שיוצרת יצירה משותפת; שעבודת צוות היא מרחיבה, יצירתית ומצמיחה; שהיא בנויה על קשר אנושי קרוב.

למדתי שמנהיגים גדולים יכולים לעבוד ביחד, גם אם הם לא אנשים קלים. פגשתי בצניעות שמאפשרת ללמוד דברים חדשים משותפים. למדתי גם על מנהיגות שנפגשת עם אנשים בגובה העיניים, מחפשת את העיניים, מתעניינת גם בדעות של אחרים. למדתי גם על מנהיגות שמאפשרת מתח בין תביעה משימתית ואחריות חברתית לבין לגיטימציה לאישי, לרגשי, לפרטי; שנותנת מקום ליחסים בין אנשים, גם אם זה נחשב כפוגע במשימה, כמעכב.

בדרך כלל זה סוג מנהיגות שמיוחס לנשים, והיום גם קוראים לזה מנהיגות נשית. אבל לפני 30 שנה היו שם שני גברים ואישה שיצרו מודל של מנהיגות משותפת, המצמיחה מנהיגות צעירה. אז זה היה יוצא דופן, וגם היום אני מרגישה שיש לנו מה ללמוד מהמודל הזה.

אולי זה לא משתלם כלכלית, לפחות על פניו, להשקיע בצוות, לשבת זה אצל זה, לא להיות כל הזמן פרודוקטיבי כמלמד וכמנהיג אלא לתרום גם ע"י היותך שותף, לומד, מונהג.

יריב סיפר שהסדנאות קמו מייאוש גדול ואמונה גדולה. היום יש לנו ייאוש גדול, ולדעתי צריך אמונה גדולה בכוחה של מנהיגות ועבודת צוות כדי להתמודד איתו.